

b) Statistické šetření problematiky DOV zaměstnaných osob - VZ 2010 (CVTS 4)

Šetření CVTS 4 bylo v rámci EU již v pořadí čtvrtým šetřením svého druhu. V prvním šetření (CVTS 1), kterého se v roce 1994 (za referenční období roku 1993) zúčastnilo celkem 12 členských zemí EU, byly získány základní informace o předmětné problematice. Druhého šetření (CVTS 2) v roce 2000 (za referenční období roku 1999) se jako prvního ve své historii zúčastnila i ČR. Následovalo třetí šetření v řadě (CVTS 3) v roce 2006 (za referenční rok 2005). Poslední šetření (CVTS 4), uskutečněné v roce 2011 (za referenční období roku 2010), bylo tak již třetím šetřením realizovaným v ČR a zúčastnilo se jej 26 členských států EU (s výjimkou Řecka) a Chorvatsko jako přistupující země k EU resp. Norsko, které je vně EU.

Eurostat (statistický úřad EU), který má obecně stejně jako u předcházejících tří šetření roli koordinátora, organizátora a metodologa, poskytoval národním statistickým úřadům průběžně základní dokumenty k realizaci šetření a současně vymezil nezbytný legislativní rámec. Aby bylo dosaženo co nejvyšší míry vypovídací schopnosti a porovnatelnosti šetřených dat, ustavil Eurostat k tomu účelu pracovní skupinu (v klasické podobě Task Force), jejíž členové (vč. zástupce ČR) se v průběhu několika jednání podíleli na tvorbě všech základních dokumentů, nutných pro realizaci tohoto projektu a sdružených do manuálu. Při tvorbě dotazníku a souvisejících dokumentů manuálu měli jejich tvůrci neustále na zřeteli **princip co nejnižší zátěže respondentů**.

Návazně na uvedené aktivity Eurostatu bylo využito v ČR znalostí a zkušeností odborníků v oblasti odborného vzdělávání, členů **Meziresortní pracovní skupiny pro statistiky dalšího vzdělávání** (zřízené již v roce 2000). Tito experti z vybraných ministerstev a institucí pak významně v přípravném období pomáhali věcně ovlivňovat proces tvorby základních dokumentů k realizaci šetření v podmínkách ČR.

S ohledem na rozsah české ekonomiky byl pro šetření CVTS 4 (s pracovním označením VZ 2011) vymezen, stejně jako tomu bylo u předchozího šetření CVTS 3, **výběrový soubor celkem 10 000 zpravodajských jednotek – ekonomických subjektů** (pro zjednodušení budeme nadále používat pojem, tak jako jej používá manuál Eurostatu, „podnik“, i když se v podmínkách ČR toto šetření týká i různých typů společností, institucí, OSVČ apod.) **s 10 a více zaměstnanými osobami, působícími ve všech odvětvích české ekonomiky** [sekce B až N a R, S Klasifikace ekonomických činností (CZ-NACE) – viz samostatná příloha „Seznam CZ-NACE (odvětví) zahrnutých do šetření“; **dále jen CZ-NACE, „sekce“ resp. „odvětví“**] **s výjimkou** zemědělství, lesnictví a rybníkářství, veřejné správy a obrany, vzdělávání, zdravotní a sociální péče, činnosti domácností jako zaměstnavatelů a činnosti exterritoriálních organizací a orgánů (sekce A, O, P, Q, T a U). **Do výběrového souboru byly rovněž zahrnuty ekonomické subjekty patřící do ISEKTORŮ 11 až 13, 141** (domácnosti – fyzické osoby jako zaměstnavatelé), **142** (domácnosti – fyzické osoby jako ostatní OSVČ) **a 15** (neziskové instituce sloužící domácnostem), pokud zaměstnávaly nejméně 10 osob a patřily do sekcí B až N a R, S.

Výstupy šetření byly prováděny na úrovni uvedených sekcí CZ-NACE (základní členění, použité v tabulkových přehledech, se týká 20 sekcí) a podle šesti velikostních skupin podniků (s výjimkou některých ukazatelů, kde bylo použito hrubší členění podle tří velikostních skupin), které se odlišují počtem zaměstnaných osob.

Šetření bylo provedeno v zásadě tradiční poštovní formou. Dotazníky byly vyplňovány převážně v jejich papírové podobě (75%), v menším rozsahu pak v podobě elektronické (25%). Přestože elektronické vyplňování dotazníků mělo významně menší podíl, na rozdíl od předchozího šetření CVTS 3 byl zaznamenán přece jen relativně značný pokrok (uvedených 25% oproti 6%).

Dotazník VZ 2011 byl rozložen, stejně jako tomu bylo v rámci šetření CVTS 3, **do 6 základních oddílů. Zahrnoval kvalitativní i kvantitativní otázky** (celkem 39 otázek, z toho pouze jedna otázka tzv. národní) pro podniky provádějící i neprovádějící vzdělávání zaměstnaných osob (tj. evidenční počet zaměstnanců na plný i částečný pracovní úvazek, pracující vlastníci, společníci podílející se na činnosti podniku a neplacení rodinní příslušníci) – podrobnější informace o strukturování dotazníku resp. jeho oddílů a otázek viz další oddíl. **Návratnost dotazníků** byla cca **81%**, tedy přibližně na stejné úrovni, jaká byla zjištěna u šetření CVTS 3 (80%).

Šetřením zjištěná data byla dopočtena s přihlédnutím k non-response a dále na základní soubor, který má celkem 43 403 podniků.

Ještě je nutné zdůraznit skutečnost, že **realizace posledního šetření CVTS 4 v ČR probíhala poprvé v historii bez finanční spoluúčasti Eurostatu**, tedy zásadně jen v rámci finančních zdrojů běžného rozpočtu ČSÚ pro roky 2006-2007.

Závěrem je nutné v souvislosti s realizací šetření CVTS 4 vyzdvihnout zásadní faktor, ovlivňující velmi silně chování ekonomických subjektů v referenčním roce 2010 obecně, i ve vztahu k financování vzdělávacích aktivit poskytovaných jimi zaměstnaným osobám, kterým byl **dopad celosvětové finanční krize**, mající základ v americké hypoteční krizi, **do národních ekonomik evropského kontinentu** (v tomto směru je korektní uvést důležitou skutečnost, že **dopady do ekonomiky ČR nebyly v referenčním roce 2010**

naštěstí devastující, neboť bankovní sektor měl dostatek zdrojů, likvidity a kapitálu a je až do dnešní doby vysoce ziskový, **nicméně se přece jen v určité míře projevíly**).

Zmíněná finanční krize, která se nejsilněji projevovала v letech 2008 – 2012 a přerostla rychle již v prvních letech 2008 - 2009 v krizi hospodářskou, a v menší či větší míře se u většiny evropských států projevuje i v letošním roce, **měla obecně velmi podstatný vliv na chování a rozhodování managementu podniků a institucí v celé Evropě** (bez ohledu na jejich velikost a finanční zázemí) **ve smyslu skutečnosti, do jakých oblastí přednostněji investovat omezené finanční zdroje**. Dá se předpokládat, a výsledky posledního šetření v podobě výstupů u některých rozhodujících indikátorů dávají takovému závěru za pravdu, že **firmy a instituce i v ČR nepodporovaly vzdělávací aktivity v takové míře, v jaké by si je zasloužily**. A to přesto, že dopady hospodářské krize na českou ekonomiku nebyly tak silné jako u většiny evropských zemí a že velkému počtu ekonomických subjektů, které se na šetření podílely (zejména u vyšších velikostních kategorií podniků), se nedá při vývoji ekonomiky podniků a institucí bez výrazných výkyvů upřít vnímání dalšího odborného vzdělávání zaměstnaných osob jako dobré investice s poměrně vysokou mírou návratnosti. **Podniky v ČR tak byly více ovlivněny obavou a nejistotou z budoucího vývoje hospodářské recese než jejími konkrétními dopady**.